

Ορθογραφικοί κανόνες

Ουσιαστικά

- Τα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε -ο γράφονται με όμικρον (ο)
- Τα ουδέτερα ουσιαστικά που τελειώνουν σε -ι γράφονται με γιώτα (ι) ΕΚΤΟΣ από τις λέξεις **βράδυ, δάκρυ, δίχτυ**.
- Όλα τα ουσιαστικά στη γενική του πληθυντικού αριθμού τελειώνουν σε -ων.
- Τα θηλυκά ουσιαστικά που τελειώνουν σε -ισσα γράφονται με δύο (2) σ (π.χ. η μέλισσα), ΕΚΤΟΣ από τη Λάρισα.

Επίθετα

- Τα επίθετα που τελειώνουν σε -ικός γράφονται με γιώτα (ι) ΕΚΤΟΣ από τα: **θηλυκός, δανεικός**.
- Τα επίθετα που τελειώνουν σε -ιμος γράφονται με γιώτα (ι) ΕΚΤΟΣ από τα: **πρόθυμος, εύθυμος, επώνυμος, διάσημος, άσχημος, περίφημος, έρημος, έτοιμος**.

- Τα επίθετα που τελειώνουν σε -ινος γράφονται με γιώτα (ι) ΕΚΤΟΣ από τα: *σκοτεινός, φωτεινός, υγιεινός, ορεινός, ταπεινός.*

Ρήματα

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ίζω γράφονται με γιώτα (ι) ΕΚΤΟΣ από τα ρήματα *δανείζω, δακρύζω, αθροίζω, πρήζω, πήζω, συγχύζω, κελαρύζω.*

Προσοχή!! Το (ι) ταξιδεύει σε όλες τις λέξεις της ίδιας οικογένειας (ποτίζω- πότισμα).

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε -ώνω γράφονται με (ω)
Προσοχή!! Το (ω) ταξιδεύει σε όλες τις λέξεις της ίδιας οικογένειας (ανακυκλώνω- ανακύκλωση).

- Τα ρήματα που τελειώνουν σε -αίνω γράφονται με άλφα γιώτα (αι) ΕΚΤΟΣ από τα: *μένω, πλένω, δένω.*
- Τα ρήματα σε -εύω γράφονται με έψιλον ύψιλον ΕΚΤΟΣ από το *κλέβω.*

Συλλαβισμός λέξεων

- Η τελευταία συλλαβή μιας λέξης λέγεται λήγουσα, η προτελευταία παραλήγουσα και η τρίτη από το τέλος προπαραλήγουσα.
- Ένα φωνήεν μπορεί να αποτελέσει μόνο του συλλαβή σε μια λέξη. Π.χ. α-έ-ρας.
- Δυο σύμφωνα, τα οποία βρίσκονται ανάμεσα σε δυο φωνήεντα, δεν χωρίζονται αν αρχίζει από αυτά τα σύμφωνα μια ελληνική λέξη. π.χ. έ-πι-πλο (πλένω). Αλλιώς χωρίζονται. Π.χ. άν-θος (από νθ δεν αρχίζει ελληνική λέξη).
- Τρία ή περισσότερα σύμφωνα συλλαβίζονται μαζί, αν από τα τρία ή τουλάχιστον από τα δύο πρώτα σύμφωνα αρχίζει ελληνική λέξη. Π.χ. α-στρα-πή (στρατός). Αλλιώς χωρίζονται. Π.χ. άν-θρω-πος.
- Τα όμοια σύμφωνα χωρίζονται. Π.χ. θα-λασ-σα.
- Δεν χωρίζονται τα γράμματα που προφέρονται σαν μια φωνή. Π.χ. παι-δί.

Τονισμός

- Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται. Π.χ. ναι, το, προς,...
- Οι λέξεις που και πως παίρνουν τόνο:
  - Όταν με αυτές ρωτάμε. Π.χ. πού πας;
  - Στις φράσεις «πού και πού» και «πώς και πώς».
- Δύο τόνους παίρνουν οι λέξεις που τονίζονται στην προπαραλήγουσα, όταν συνοδεύονται από τις αντωνυμίες: μου, σου, του, με... π.χ. το τετράδιο, το τετράδιό μου.

Το τελικό -ν

- Οι λέξεις τον, στον, έναν, αυτόν, σαν διατηρούν το (ν) πάντοτε.
- Οι λέξεις δεν, την, στην, αυτήν, μην διατηρούν το (ν) όταν η επόμενη λέξη αρχίζει από :
  - Φωνήεν
  - Τα σύμφωνα κ, π, τ.
  - Τα διπλά ξ, ψ.
  - Τα δίψηφα μπ, ντ, γκ.

Γραμματική

- ❖ Οι πτώσεις είναι τέσσερις (4): ονομαστική, γενική, αιτιατική, κλητική.

- ❖ Τα γένη είναι τρία (3): αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο.

- ❖ Οι αριθμοί είναι δύο (2): ενικός, πληθυντικός.

- ❖ Τα άρθρα είναι δύο (2):
  - το οριστικό (ο, η το) και
  - το αόριστο (ένας, μία, ένα).

Επίθετα

- ❖ **Επίθετο** είναι η λέξη που μας δείχνει ποια ιδιότητα ή ποιο χαρακτηριστικό έχει ένα ουσιαστικό.

- Τα επίθετα παίρνουν το γένος του ουσιαστικού που προσδιορίζουν. Έτσι έχουν τρία (3) γένη, αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο, με ξεχωριστές καταλήξεις το καθένα.
- Τα επίθετα παίρνουν τον αριθμό και την πτώση των ουσιαστικών που προσδιορίζουν.
- Οι βαθμοί του επιθέτου είναι τρεις (3): θετικός, συγκριτικός, υπερθετικός.

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
Ισχυρός	Ισχυρότερος (πιο ισχυρός)	Ισχυρότατος (πάρα πολύ ισχυρός)
Βαρύς	Βαρύτερος (πιο βαρύς)	Βαρύτατος (πάρα πολύ βαρύς)

- Το επίθετο ο πολύς, η πολλή, το πολύ.

Ενικός Αριθμός		
	Αρσενικό	Θηλυκό
Ονομαστική	Ο πολύς	Η πολλή
Γενική	-	Της πολλής
Αιτιατική	Τον πολύ	Την πολλή
Κλητική	-	-

Πληθυντικός

Αριθμός	Αρσενικό	Θηλυκό
Ονομαστική	Οι πολλοί	Οι πολλές
Γενική	Των πολλών	Των πολλών
Αιτιατική	Τους πολλούς	Τις πολλές
Κλητική	- Πολλοί	- πολλές

- Τα επίθετα που φανερώνουν αριθμούς λέγονται αριθμητικά.
  - Όταν δείχνουν ένα πλήθος (π.χ. ένα, δύο, τρία, ...) λέγονται **απόλυτα αριθμητικά**.
  - Όταν δείχνουν τη θέση (π.χ. πρώτος, δεύτερος, τρίτος,...) λέγονται **τακτικά αριθμητικά**.
    - **Προσοχή!!** Τα αριθμητικά δεκατρία, δεκατέσσερα, δεκαπέντε, δεκάξι, δεκαεφτά, δεκαοχτώ, δεκαεννέα λέγονται και γράφονται με μία λέξη.
    - **Προσοχή!!** Το εννέα και το εννιακόσια γράφονται με δύο (v) ενώ το ένατος και το ενενήντα γράφονται με ένα (v).

Αντωνυμίες

❖ **Αντωνυμίες** λέγονται οι λέξεις που μπαίνουν αντί για ονόματα.

- Οι αντωνυμίες που μας δείχνουν σε ποιον αναφερόμαστε ονομάζονται **προσωπικές αντωνυμίες**.

Οι προσωπικές αντωνυμίες	
Ενικός αριθμός	
α' πρόσωπο εγώ	Εμένα
β' πρόσωπο εσύ	Εσένα
γ' πρόσωπο αυτός -ή -ό	Αυτού, αυτής αυτόν -ήν -ό
Πληθυντικός αριθμός	
α' πρόσωπο εμείς	Εμάς
β' πρόσωπο εσείς	Εσάς
γ' πρόσωπο αυτοί -ές -ά	Αυτών, αυτούς, αυτές

- Ξεχωρίζουμε τα άρθρα από τους αδύνατους τύπους των προσωπικών αντωνυμιών με τον εξής τρόπο:
  - Μετά τα άρθρα έχει ουσιαστικό (τον αρχηγό)
  - Μετά τις προσωπικές αντωνυμίες υπάρχει ρήμα (τον πρόσεξε)

- Οι αντωνυμίες που φανερώνουν σε ποιον ανήκει κάτι ονομάζονται **κτητικές αντωνυμίες**.

Π.χ.

Ο δικός μου (σου, του) κήπος.

Ο κήπος μου (σου, του).

Οι δικοί μας (σας, τους) κήποι.

Οι κήποι μας (σας, τους).

Η δική μου (σου, του) τσάντα.

Η τσάντα μου (σου, του).

Οι δικές μας (σας, τους) τσάντες.

Οι τσάντες μας (σας, τους).

Το δικό μου (σου, του) βιβλίο.

Το βιβλίο μου (σου, του).

Τα δικά μας (σας, τους) βιβλία.

Τα βιβλία μας (σας, τους).

Ρήματα

- ❖ **Ρήματα** ονομάζονται οι λέξεις που δείχνουν ότι κάποιος/κάτι ενεργεί ή παθαίνει κάτι από έναν άλλο ή βρίσκεται σε μία κατάσταση.
  - Τα ρήματα έχουν χρόνους (Ενεστώτας, Παρατατικός, Αόριστος, Εξακολουθητικός Μέλλοντας, Συνοπτικός Μέλλοντας, Παρακείμενος, Υπερσυντέλικος, Συντελεσμένος Μέλλοντας).
  - Τα ρήματα έχουν δύο (2) φωνές:
    - *Ενεργητική Φωνή* (με κατάληξη σε **-ω**) και
    - *Παθητική Φωνή* (με κατάληξη σε **-μαι** ή **-όμαι**).
  - Όταν προστάζουμε, δίνουμε εντολές ή οδηγίες η μορφή των ρημάτων αλλάζει.
    - Ενεστώτας (ανακατεύω) ανακάτεψε, ανακατεύετε
    - Αόριστος (ανακάτεψα) ανακάτεψε, ανακατέψτε

Μετοχές

- Οι Μετοχές είναι κάποιοι τύποι (μορφές) των ρημάτων.
- Οι μετοχές της ενεργητικής φωνής τελειώνουν σε -οντας ή -ώντας
- Οι μετοχές της παθητικής φωνής μοιάζουν με τα επίθετα και τελειώνουν σε -μένος, -μένη, -μένο.

Π.χ. ζαλίζω	ζαλίζοντας	ζαλιζομαι	ζαλισμένος ζαλισμένη ζαλισμένο
χτυπώ	χτυπώντας	χτυπιέμαι	χτυπημένος χτυπημένη χτυπημένο

Προσοχή!! Το -οντας, όταν δεν τονίζεται, θέλει ο .
Το -ώντας, όταν τονίζεται, θέλει ω .

Οι χρόνοι των ρημάτων (αναλυτικά)

Ενεστώτας	Τι γίνεται τώρα	Π.χ. παίζω
Παρατατικός	Τι γινόταν στο παρελθόν	Π.χ. έπαιζα
Αόριστος	Τι έγινε στο παρελθόν	Π.χ. έπαιξα
Εξακολουθητικός Μέλλοντας	Τι θα γίνεται στο μέλλον	Π.χ. θα παίζω
Συνοπτικός Μέλλοντας	Τι θα γίνει στο μέλλον	Π.χ. θα παίξω
Παρακείμενος	Τι έχει γίνει μέχρι τώρα	Π.χ. έχω παίξει
Υπερσυντέλικος	Τι είχε γίνει στο παρελθόν	Π.χ. είχα παίξει
Συντελεσμένος Μέλλοντας	Τι θα έχει γίνει στο μέλλον	Π.χ. θα έχω παίξει

❖ Ο Ενεστώτας είναι ο χρόνος που μας δείχνει ότι κάτι γίνεται στο παρόν, δηλαδή τώρα.

❖ Ο Παρατατικός είναι ο χρόνος που μας δείχνει ότι κάτι γινόταν ΧΘΕΣ συνέχεια για πολλή ώρα.

Ο Παρατατικός μοιάζει πολύ με τον Ενεστώτα:

εγώ ποτίζω (ενεστώτας τώρα)

εγώ πότηζα (παρατατικός χθες, για πολλή ώρα)

Για να βρίσκεις εύκολα τον ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟ να λες από μέσα σου τις «μαγικές λέξεις»: «Χθες, όλη μέρα...»

π.χ. Ενεστώτας εγώ κρυώνω
Παρατατικός (χθες, όλη τη μέρα) εγώ κρύωνα

❖ Ο Αόριστος είναι ο χρόνος που μας δείχνει ότι κάτι έγινε ΧΘΕΣ για μια στιγμή.

Μπορείς να τον σχηματίσεις έτσι:

Ενεστώτας π ο τ ί ζ ω

Παρατατικός π ό τ ι ζ α

Αόριστος π ό τ ι σ α

Π.χ. (χθες για μια στιγμή) Εγώ διάβασα ένα βιβλίο.
Εγώ πλύθηκα μόνος μου.

Μερικά ρήματα έχουν περίεργο Αόριστο:

Ενεστώτας

εγώ παίρνω
εγώ πηγαίνω
εγώ έρχομαι
εγώ βλέπω
εγώ λέω
εγώ περνώ
εγώ βγαίνω
εγώ μένω
εγώ στέλνω
εγώ πλένω

Αόριστος

εγώ πήρα
εγώ πήγα
εγώ ήρθα
εγώ είδα
εγώ είπα
εγώ πέρασα
εγώ βγήκα
εγώ έμεινα
εγώ έστειλα
εγώ έπλυνα

- ❖ **Ο εξακολουθητικός Μέλλοντας** είναι ο χρόνος που μας δείχνει ότι κάτι θα γίνεται στο μέλλον και θα έχει διάρκεια.

Π.χ. Αύριο όλο το πρωί θα παίζω.

- ❖ **Ο Συνοπτικός Μέλλοντας** είναι ο χρόνος που μας δείχνει ότι κάτι θα γίνει στο μέλλον για μια στιγμή.

Π.χ. Αύριο θα φτιάξω μουςακά.

Η κλίση των βοηθητικών ρημάτων είναι και έχω.

ΕΧΩ

Ενεστώτας   Παρατατικός   Μέλλοντας Εξακολουθητικός

εγώ έχω	εγώ είχα	εγώ θα έχω
εσύ έχεις	εσύ είχες	εσύ θα έχεις
αυτός έχει	αυτός είχε	αυτός θα έχει
εμείς έχουμε	εμείς είχαμε	εμείς θα έχουμε
εσείς έχετε	εσείς είχατε	εσείς θα έχετε
αυτοί έχουν	αυτοί είχαν	αυτοί θα έχουν

ΕΙΜΑΙ

Ενεστώτας   Παρατατικός   Μέλλοντας Εξακολουθητικός

Εγώ είμαι	Εγώ ήμουν	Εγώ θα είμαι
Εσύ είσαι	Εσύ ήσουν	Εσύ θα είσαι
Αυτός είναι	Αυτός ήταν	Αυτός θα είναι
Εμείς είμαστε	Εμείς ήμασταν	Εμείς θα είμαστε
Εσείς είστε	Εσείς ήσασταν	Εσείς θα είστε
Αυτοί είναι	Αυτοί ήταν	Αυτοί θα είναι

(Αυτά τα ρήματα έχουν μόνο 3 χρόνους!)

Ενεργητική Φωνή

Ενεστώτας

Εγώ παίζω	Εγώ πηδών
Εσύ παίζεις	Εσύ πηδάς
Αυτός παίζει	Αυτός πηδά
Εμείς παίζουμε	Εμείς πηδάμε
Εσείς παίζετε	Εσείς πηδάτε
Αυτοί παίζουν	Αυτοί πηδούν/πηδάνε

Παρατατικός

Εγώ έπαιζα	Εγώ πηδούσα
Εσύ έπαιζες	Εσύ πηδούσες
Αυτός έπαιζε	Αυτός πηδούσε
Εμείς παίζαμε	Εμείς πηδούσαμε
Εσείς παίζατε	Εσείς πηδούσατε
Αυτοί έπαιζαν	Αυτοί πηδούσαν

Αόριστος

Εγώ έπαιξα

Εσύ έπαιξες

Αυτός έπαιξε

Εμείς παίξαμε

Εσείς παίξατε

Αυτοί έπαιξαν

Εγώ πήδησα

Εσύ πήδησες

Αυτός πήδησε

Εμείς πηδήσαμε

Εσείς πηδήσατε

Αυτοί πηδήσαν

Εξακολουθητικός Μέλλοντας

Εγώ θα παίζω

Εσύ θα παίζεις

Αυτός θα παίζει

Εμείς θα παίζουμε

Εσείς θα παίζετε

Αυτοί θα παίζουν

Εγώ θα πηδώ

Εσύ θα πηδάς

Αυτός θα πηδά

Εμείς θα πηδάμε

Εσείς θα πηδάτε

Αυτοί θα πηδούν/πηδάνε

Συνοπτικός Μέλλοντας

Εγώ θα παίξω

Εσύ θα παίξεις

Αυτός θα παίξει

Εμείς θα παίξουμε

Εσείς θα παίξετε

Αυτοί θα παίξουν

Εγώ θα πηδήσω

Εσύ θα πηδήσεις

Αυτός θα πηδήσει

Εμείς θα πηδήσουμε

Εσείς θα πηδήσετε

Αυτοί θα πηδήσουν

Παρακείμενος

Εγώ έχω παίξει

Εσύ έχεις παίξει

Αυτός έχει παίξει

Εμείς έχουμε παίξει

Εσείς έχετε παίξει

Αυτοί έχουν παίξει

Εγώ έχω πηδήξει

Εσύ έχεις πηδήξει

Αυτός έχει πηδήξει

Εμείς έχουμε πηδήξει

Εσείς έχετε πηδήξει

Αυτοί έχουν πηδήξει

Υπερσυντέλικος

Εγώ είχα παίζει

Εγώ είχα πηδήξει

Εσύ είχες παίζει

Εσύ είχες πηδήξει

Αυτός είχε παίζει

Αυτός είχε πηδήξει

Εμείς είχαμε παίζει

Εμείς είχαμε πηδήξει

Εσείς είχατε παίζει

Εσείς είχατε πηδήξει

Αυτοί είχαν παίζει

Αυτοί είχαν πηδήξει

—

Συντελεσμένος Μέλλοντας

Εγώ θα έχω παίζει

Εγώ θα έχω πηδήξει

Εσύ θα έχεις παίζει

Εσύ θα έχεις πηδήξει

Αυτός θα έχει παίζει

Αυτός θα έχει πηδήξει

Εμείς θα έχουμε παίζει

Εμείς θα έχουμε πηδήξει

Εσείς θα έχετε παίζει

Εσείς θα έχετε πηδήξει

Αυτοί θα έχουν παίζει

Αυτοί θα έχουν πηδήξει

Παθητική Φωνή

Ενεστώτας

εγώ	λούζομαι
εσύ	λούζεσαι
αυτός	λούζεται
εμείς	λουζόμαστε
εσείς	λούζεστε
αυτοί	λούζονται

Παρατατικός

εγώ	λουζόμουν
εσύ	λουζόσουν
αυτός	λουζόταν
εμείς	λουζόμαστε
εσείς	λουζόσαστε
αυτοί	λούζονταν

Αόριστος

Εγώ λούστηκα

Εσύ λούστηκες

Αυτός λούστηκε

Εμείς λουστήκαμε

Εσείς λουστήκατε

Αυτοί λούστηκαν

Εξακολουθητικός Μέλλοντας

Εγώ θα λούζομαι

Εσύ θα λούζεσαι

Αυτός θα λούζεται

Εμείς θα λουζόμαστε

Εσείς θα λούζεστε

Αυτοί θα λούζονται

Συνοπτικός Μέλλοντας

Εγώ θα λουστῶ

Εσύ θα λουστείς

Αυτός θα λουστει

Εμείς θα λουστούμε

Εσείς θα λουστείτε

Αυτοί θα λουστούν

Παρακείμενος

Εγώ έχω λουστει

Εσύ έχεις λουστει

Αυτός έχει λουστει

Εμείς έχουμε λουστει

Εσείς έχετε λουστει

Αυτοί έχουν λουστει

Υπερσυντέλικος

Εγώ είχα λουστεί

Εσύ είχες λουστεί

Αυτός είχε λουστεί

Εμείς είχαμε λουστεί

Εσείς είχατε λουστεί

Αυτοί είχαν λουστεί

–

Συντελεσμένος Μέλλοντας

Εγώ θα έχω λουστεί

Εσύ θα έχεις λουστεί

Αυτός θα έχει λουστεί

Εμείς θα έχουμε λουστεί

Εσείς θα έχετε λουστεί

Αυτοί θα έχουν λουστεί